

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Луцький національний технічний університет
Львівський торговельно-економічний університет
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II
Малопольський державний університет
імені Вітольда Пілецького в Освенцімі (Польща)

VII МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

23 березня 2023 р.

**Ministry of Education and Science of Ukraine
Mukachevo State University
Lutsk National Technical University
Lviv University of Trade and Economics
Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian Institute (Ukraine)
Cavalry Captain Witold Pilecki State University of Malopolska in Oświęcim
(Republic of Poland)**

**VII INTERNATIONAL
SCIENTIFIC
CONFERENCE**

**«FINANCIAL REGULATION OF
CHANGES IN THE ECONOMY OF
UKRAINE»**

23March 2023

Mukachevo

УДК 336.13.025.12(477)(043.2)

Ф59

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет Науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол № 2 від 24 березня 2023 року)*

Програмний комітет:

Щербан Тетяна Дмитрівна – ректор Мукачівського державного університету, доктор психологічних наук, професор.

Джоанна Стуглік – директор Інституту управління та виробничого машинобудування, Малопольський державний університет імені Вітольда Білецького, м. Освенцім.

Павел Качмарчик – декан факультету соціальних наук, Мазовецька академія в Плоцьку, доктор філософії.

Гоблик Володимир Васильович – перший проректор Мукачівського державного університету, доктор економічних наук, професор.

Кобаль Василь Іванович – проректор з науково-педагогічної роботи, Мукачівський державний університет, кандидат педагогічних наук, доцент.

Герц Мирослав Мирославович – начальник бюджетного відділу фінансового управління виконавчого комітету Мукачівської міської ради.

Черничко Тетяна Володимирівна – завідувач кафедри економіки та фінансів, Мукачівський державний університет, доктор економічних наук, професор.

Організаційний комітет:

Стегней М. І. – д.е.н., проф., Нестерова С. В. – к.е.н., доц., Гладинець Н. Ю. – к.е.н., доц.,

Лінтур І. В. – к.е.н., доц., Петричко М. М. – к.е.н., доц., Братюк В. П. – к.е.н., доц., Росола У.

В. – Ph.D, доц., ст. викл., Михальчинець Г. Т. – к.е.н., ст. викл.

Ф59 Фінансове регулювання зрушень у економіці України: збірник тез доповідей учасників VII Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції, Мукачево, 23 березня 2023 р. – Мукачево: Вид-во МДУ, 2023. – 196 с.

Основною метою проведення конференції є обговорення та пошук рішень актуальних проблем здійснення фінансового регулювання зрушень в економіці України, обмін дослідницьким досвідом та публікація результатів наукових досліджень. Подані матеріали містять методологічні та методичні підходи, що можуть заслуговувати на увагу широкого кола фахівців.

Організаційний комітет вважає за доцільне повідомити, що не всі положення і висновки окремих авторів є беззаперечними. Разом з тим вважаємо можливим їхню публікацію з метою обговорення.

Редакція збірника не несе відповідальності за достовірність статистичної та іншої інформації, за якісний зміст і оформлення авторських рукописів (стилістичні, орфографічні помилки тощо) та залишає за собою право не розділяти поглядів деяких авторів на ті чи інші питання розглянуті на конференції.

©Мукачівський державний університет, 2023

Росола У.В., Гопонько В.В., Клейнер В.В. АКТИВІЗАЦІЯ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ В УМОВАХ ВІЙНИ	81
Росола У.В., Росола О.А. АКТУАЛІЗАЦІЯ МІГРАЦІЙНОЇ КРИЗИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	83
Стегней М.І., Нодь О.Л., Черничко С.С. ЗБАЛАНСОВАНИЙ РОЗВИТОК РИНКУ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ: ГЛОБАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ, НАЦІОНАЛЬНІ ВИКЛИКИ ТА РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ	85
Стегней М.І., Алмашій В.В., Осуський С.В. ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	88
Гоблик-Маркович Н.М., Хаустов О.О. СМАРТ-ТЕХНОЛОГІЇ УСФЕРІ ТУРИЗМУ	91
Черничко Т.В., Іщук М.В. УПРАВЛІНСЬКІ ДИЛЕМИ: МЕТОДОЛОГІЯ «ТРАДИЦІЙНОГО» ПОШУКУ РІШЕНЬ І ПІДХІД ТОС	94
Черничко Т.В., Поляков Ф.О. ШЛЯХИ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ	97
Чизмар І.І. ЗАГАЛЬНИЙ РОЗВИТОК КІБЕРСПОРТУ ЯК СФЕРИ ЕКОНОМІКИ	100
Шлапак В.О. ДІЯЛЬНІСТЬ МЕБЛЕВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ В УМОВАХ КОРОНАВІРУСНОЇ ПАНДЕМІЇ ТА РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ	103

Секція 3. Актуальні питання обліку окремих об'єктів та проблеми впровадження міжнародних стандартів обліку і фінансової звітності

Кулініч Т.В., Тимчина Ю.А. ОСОБЛИВОСТІ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ У СУЧАСНИХ УМОВАХ РОЗВИТУ ЕКОНОМІКИ	106
Ліба Н.С. ЧИННИКИ ТА СКЛАДОВІ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПРОМИСЛОВОЇ ПОЛІТИКИ	109
Лінтур І.В., Вайданич С.С. АКТУАЛЬНІ РИЗИКИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ НБУ ПІД ЧАС ВІЙНИ	111
Лінтур І.В., Сідор В.В. БЮДЖЕТНЕ ФІНАНСУВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ДЕРЖАВИ В УКРАЇНІ	113
Максименко Д.В., Головачко В.М. ОБЛІК ЛОГІСТИЧНИХ ВИТРАТ ЗА ЦЕНТРАМИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ	116
Манайло О.Е. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ	118
Сторожук Т.М. ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ДОХОДІВ МАЙБУТНІХ ПЕРІОДІВ У СКЛАДІ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІДПРИЄМСТВА	121
Проскура В.Ф., Росоха В.М. ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ЯК НАПРЯМОК ДОСЯГНЕННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ПІДПРИЄМСТВ ТОРГІВЛІ	124

Секція 4. Фінансове регулювання економічних процесів

Братюк В.П. ДЕФІНІЦІЯ ПОНЯТТЯ РИЗИК ТА ОЦІНЮВАННЯ РИЗИКІВ	129
Братюк В.П., Вакула М.М. МЕДИЧНЕ СТРАХУВАННЯ ЯК ЕЛЕМЕНТ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ	132
Братюк В.П., Гнідин Т.Р. ОСОБЛИВОСТІ СТРАХУВАННЯ В СПОЛУЧЕНИХ ШТАТАХ АМЕРИКИ	133
Братюк В.П., Меденці М. ОСОБЛИВОСТІ МЕНЕДЖМЕНТУ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ	136
Гладинець Н.Ю., Бабидорич В.В. ОЦІНКА ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ПЕРЕДУМОВА ЕФЕКТИВНОСТІ ЙОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ	138
Гладинець Н.Ю., Мілашовська К. Й., Попов О. О. СТАРТАПИ ПІД ЧАС ВІЙНИ В УКРАЇНІ	142
Гладинець Н.Ю., Товтин С.М., Медвідь Д.Р. АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЙОГО ВАЖЛИВІСТЬ ДЛЯ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ	144
Дем'янчук О.І., Хохонік К.В. РИНОК СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ ПІД ЧАС ДІЙ ВОЄННОГО СТАНУ	148

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ МЕНЕДЖМЕНТУ І МАРКЕТИНГУ В УМОВАХ КРИЗОВОЇ ЕКОНОМІКИ

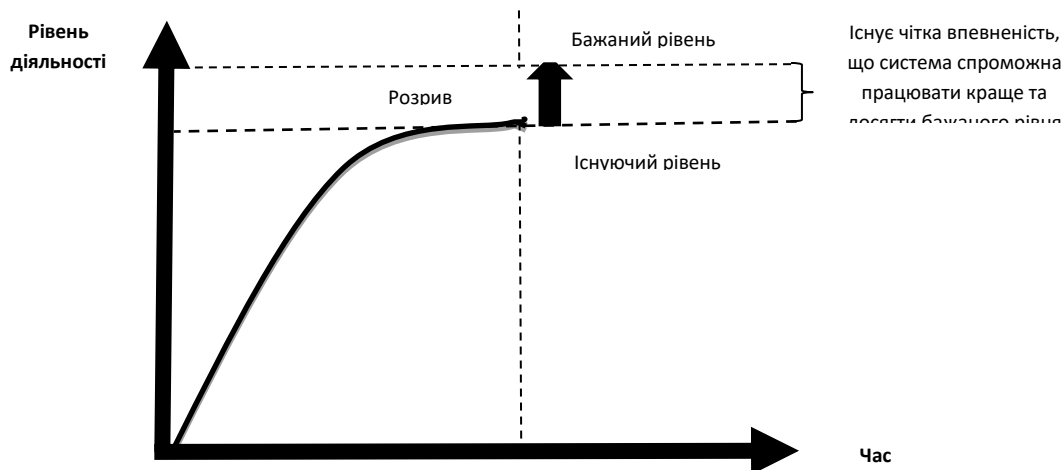

Рис. 1. Рівень діяльності системи за минулі періоди і очікування поліпшення рівня діяльності

Список використаних джерел:

1. Голдрат, Элияху М. Цель. (2004). Процесс непрерывного совершенствования. Минск: Попурри. 556 с.
2. Михайлишин, Н.П., Мельник, Н. Г. (2011). ТОС – теорія, що ламає стереотипи. Сталий розвиток економіки. № 4. С. 81-83.

УДК 334.012.61

Черничко Т. В.,
доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки та фінансів,
Поляков Ф. О.,
здобувач ОС Магістр,
Мукачівський державний університет

ШЛЯХИ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Мале підприємництво серйозно постраждало від війни порівняно з великими підприємствами. Останні виявили більшу стійкість до потрясінь, про що свідчить відносно менша частка великих підприємств, які припинили діяльність, порівняно з кожним п'ятим підприємством у секторі малого підприємництва. Ситуація поступово покращується, оскільки все більше підприємств малого бізнесу адаптуються до нового середовища та відновлюють свою діяльність, хоча половина з них значно скорочує свою діяльність (тобто працюють лише на 10-60 відсотків від довоєнних потужностей).

ФІНАНСОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗРУШЕНЬ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ

Протягом останніх місяців ділова активність малого підприємництва поступово поживається. Advanter Group провела низку опитувань серед малих та середніх підприємств, які продемонстрували зменшення частки малого підприємництва, які повідомляють про призупинення своєї діяльності [1]. Кількість підприємств малого бізнесу, які на початку травня працювали на 10-30 відсотків від потужності, зросла майже втричі у порівнянні з рівнем на початку березня 2022 року. Кількість підприємств, що працюють на 40-60 відсотків потужності, також зросла в чотири рази (6 відсотків на початку березня порівняно з 24 відсотками на початку травня), а кількість тих, що працюють майже на 100 відсотків потужності, зросла у шість разів (2 відсотки порівняно з 12 відсотками) [1].

Загальний аналіз розвитку малого підприємництва Закарпатської області виокремлює наступні проблеми: диспропорція в соціально-економічному розвитку міст та районів і, як наслідок, низька підприємницька активність, високий рівень безробіття в гірських районах області; високий рівень трудової міграції, відсутність кваліфікованих кадрів, низький рівень доходів населення, порівнюючи з іншими регіонами; доступ малого підприємництва до фінансово-кредитних ресурсів для започаткування або розвитку існуючого бізнесу; висока вартість кредитних ресурсів та високі вимоги банків до забезпечення кредитами суб'єктів малого підприємництва; нестабільність законодавчої та податкової системи; майже кожен третій населений пункт області має статус гірської території, а це додаткове навантаження у вигляді «гірських» відсотків до бюджетних виплат (25-відсоткові дотаційні надбавки, які гарантує законодавство України), що лягають на плечі суб'єктів малого підприємництва; низький рівень застосування новітніх технологій та низька інноваційна активність.

Можна виділити такі напрями підтримки розвитку малого підприємництва в Закарпатській області:

1. Впорядкування нормативно-правового забезпечення підприємницької діяльності та регуляторна політика.

Темпи розвитку підприємництва залежать від того, наскільки його нормативно-правове забезпечення відповідає критеріям раціональності, послідовності та стабільності, а також від рівня задоволення потреб суб'єктів ринку інформаційно-правовим обслуговуванням. Також одним із головних пріоритетів у здійсненні в країні економічних реформ є забезпечення державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності згідно із Законом України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності».

SWOT-аналіз розвитку малого підприємства Закарпатської області [2]

Переваги	Недоліки
<p>Вигідне геополітичне розташування на збігу державного кордону України з країнами – сусідами ЄС – Словаччиною, Угорщиною, Румунією і Польщею.</p> <p>Сприятливі кліматичні передумови для ведення сільського господарства, туристично-рекреаційної та курортно-оздоровчої діяльності.</p> <p>Розвиток позитивних тенденцій створення МП унікальних видів продукції і послуг, які використовують місцеві традиції, природні сировинні ресурси і етнокультурні надбання Закарпаття.</p> <p>Висока адаптивність МП до змін ринкового середовища, здатність виживати в умовах кризи.</p> <p>Наявність ефективно та активно діючих громадських об'єднань, що представляють інтереси бізнесу.</p> <p>Розширення міжнародного, міжрегіонального співробітництва, участь у міжнародних проєктах, залучення матеріально-технічної допомоги.</p> <p>Відсутність мовних бар'єрів та зростаюче використання міжлюдських комунікацій з підприємницьким середовищем прикордонних районів та інших країн ЄС у розвитку</p>	<p>Нерозвиненість інституційної інфраструктури підтримки МП, а також бізнес-асоціацій та інших об'єднань МП, особливо в гірських і віддалених районах області.</p> <p>Брак доступного кредитного фінансування діяльності МП та фермерства.</p> <p>Відсутність державної фінансової підтримки малого та середнього бізнесу, особливо на місцевому рівні.</p> <p>Складний процес просування продукції на місцевих ринках та на експорт.</p> <p>Дефіцит кваліфікованих працівників внаслідок відтоку молодих спеціалістів та представників робочих спеціальностей за кордон.</p> <p>Неналагоджена кооперація наукової та виробничої сфери.</p> <p>Низький рівень застосування новітніх технологій та низька інноваційна активність.</p> <p>Висока енергоємність та ресурсоємність виробництва, а також низький рівень використання джерел альтернативної енергії та енергоефективних технологій.</p> <p>Диспропорція в соціально-економічному розвитку міст та районів, як наслідок – низька власної справи, що позитивно впливає на якість продукції і послуг МП підприємницька активність, високий рівень безробіття в гірських районах області, а також серед окремих категорій населення.</p> <p>Зношеність комунально-інженерної інфраструктури, основних фондів та практична відсутність підприємств з переробки твердих побутових відходів.</p> <p>Низька якість інтернет та стільникового зв'язку, особливо на гірських територіях області.</p>
Можливості	Загрози
<p>Успішне впровадження реформи децентралізації та економічна самостійність громад.</p> <p>Вдосконалення державної регуляторної і фіскальної політики дозволить сформулювати сприятливий підприємницький та інвестиційний клімат на Закарпатті.</p> <p>Угода про асоціацію України та ЄС надає широкий простір і МП для освоєння ринків ЄС і світу через впровадження європейських стандартів продукції і послуг.</p> <p>Програми міжнародної технічної допомоги Україні і програми транскордонного співробітництва</p>	<p>Поглиблення економічної і фінансової складових системної кризи в Україні, що негативно впливає і на розвиток МП.</p> <p>Недосконалість судової і правоохоронної систем України, слабо спроможних захистити бізнес та інвестиційну діяльність в Україні.</p> <p>Критично недостатній рівень системної підтримки МП на національному і регіональному рівнях, що знижує рівень довіри до влади з боку підприємницького середовища.</p> <p>Вплив на діяльність малого бізнесу карантинних заходів, запроваджених у зв'язку з поширенням на території України гострої респіраторної хвороби COVID19 та військових дій</p>

2. Фінансово-кредитна та матеріально-технічна підтримка підприємництва

Одним із вагомих чинників успішного розвитку підприємництва є швидкий пошук оптимальної стратегії виживання та негайне реагування на зміни у бізнес-кліматі. Реалізація цих конкурентних переваг потребує інформаційно-консультативної та ресурсної підтримки. Значна частина суб'єктів підприємництва, особливо підприємців-початківців, відчувають

ФІНАНСОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗРУШЕНЬ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ

дефіцит у стартовому капіталі, комерційних площах, виробничих та службових приміщеннях, земельних ділянках для облаштування бізнесу.

3. Розвиток інфраструктури підтримки малого підприємництва

Формування та розвиток інфраструктури підтримки малого підприємництва є важливою умовою забезпечення фінансової, матеріально-технічної, інформаційної, консультативної та кадрової підтримки. Однією з головних функцій інституцій інфраструктури є надання допомоги суб'єктам господарювання на початковому етапі діяльності в подоланні труднощів, пов'язаних із відсутністю достатніх знань із питань ведення бізнесу, управлінського досвіду, комерційної інформації, доступу до кредитів тощо.

4. Інформаційно-консультаційна підтримка

Ефективність впровадження нових організаційних форм підприємницької діяльності, використання підприємцями грантової, спонсорської, пільгової кредитної та інших форм підтримки значною мірою визначається організацією інформаційної підтримки (інформування підприємців). Одним з інструментів підтримки малого підприємництва є міжнародна технічна та фінансова допомога.

Список використаних джерел:

1. Експрес-оцінка впливу війни на мікро-, малі та середні підприємства в Україні. (2022). Аналітичний звіт. Київ: Програма розвитку ООН в Україні. URL: https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2022-10/UA_Rapid_Assessment_of_War_on_MSMEs_in_Ukraine_0.pdf
2. Програма розвитку малого та середнього підприємництва у Закарпатській області на 2021-2023 роки. Рішення Закарпатської обласної ради 17.12.2020 № 43. URL: https://oda.carpathia.gov.ua/sites/default/files/imce/201217_43_prmsp_2021-2023.pdf

УДК: 004.9: 004.415.2

Чизмар І.І.,
здобувач ОС Доктор філософії,
Мукачівський державний університет

ЗАГАЛЬНИЙ РОЗВИТОК КІБЕРСПОРТУ ЯК СФЕРИ ЕКОНОМІКИ

Кіберспорт первинно виник і існував як сектор або сегмент індустрії відеоігор, який орієнтувався на змагання між гравцями та командами у віртуальному середовищі з використанням спеціалізованих ігрових платформ. Разом з тим, із початком стрімкого зростання активної аудиторії, кіберспорт поступово трансформувався у нову сферу

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>